

MANIFESTUL IFLA PENTRU STATISTICA DE BIBLIOTECĂ

Propus spre adoptare la Conferința anuală a ABRM din 16-18 noiembrie 2011

Context

Inițiativa cu privire la acest document a fost propusă de ex-președinta Secției pentru statistica de bibliotecă Claudia Lux la conferința din Montreal (august 2008). Ideea este de a avea un document-certificat cu privire la importanța statisticii de bibliotecă, întrucât el demonstrează valoarea pe care bibliotecile le oferă utilizatorilor lor și societății.

Datele statistice sunt indispensabile pentru gestionarea internă a bibliotecilor, dar acestea pot fi mult mai utile. Atunci când sunt prezentate factorilor de decizie, instituțiilor finanțatoare sau publicului, acestea pot influența planificarea strategică, pot crea și menține încrederea în bibliotecă.

Manifestul IFLA pentru statistica de bibliotecă

„Bibliotecile și serviciile de informare servesc societății prin prezervarea memoriei, sprijinirea dezvoltării, educației și cercetării, susținerea consensului internațional și a bunăstării comunității” (Alex Byrne, 2005).

Statistica de bibliotecă: date care pot face o diferență

Datele cantitative și calitative referitoare la serviciile de bibliotecă, utilizării bibliotecii și beneficiarii ei sunt esențiale pentru a demonstra și confirma valoarea deosebită pe care o oferă bibliotecile.

Importanța statisticii depinde de conținutul și operativitatea prezentării lor, cooperarea tuturor bibliotecilor din țară fiind absolut necesară.

Statisticile de bibliotecă sunt necesare pentru gestionarea efectivă a bibliotecilor, dar sunt mai importante pentru promovarea serviciilor de bibliotecă în fața diferitor grupuri de persoane interesate, precum: factori de decizie și finanțatori, manageri și personalul bibliotecii, utilizatori actuali și potențiali, mass-media și publicul larg. Pentru factorii de decizie, manageri și finanțatori, datele statistice, devin esențiale în luarea deciziilor cu privire la îmbunătățirea nivelului serviciilor și planificarea strategică.

În cazul bibliotecilor, care au deschis și au asigurat acces la informația relevantă pentru toate categoriile de populație, statistica de bibliotecă, poate descoperi materiale de preț sau istorii de succes încă necunoscute.

Ce indică statisticile de bibliotecă

Prin măsurarea datelor de *intrare* în bibliotecă (resurse, inclusiv clădiri și echipament, personal și colecții), statisticile de bibliotecă indică implicarea la nivel politic, inclusiv al autorităților, în dezvoltarea serviciilor de bibliotecă.

Prin măsurarea *rezultatelor finale* (frecvența utilizării colecțiilor și serviciilor tradiționale și electronice) bibliotecile pot demonstra că serviciile lor sunt adecvate pentru diferite

categoriile de populație. Compararea datelor de intrare cu rezultatele finale demonstrează cât de eficient și-au organizat bibliotecile serviciile sale.

Datele cu privire la necesitatea implementării și utilizării unor servicii de bibliotecă pot, de asemenea, indica rezultatul scontat al acestora asupra populației. Aceste rezultate finale (cu privire la cultura informației, competențe în căutarea informației, succese în domeniul învățământului sau integrarea socială) vor fi mult mai vizibile, dacă datele calitative din sondajele la care au participat utilizatorii se vor completa cu cele statistice.

Bibliotecile și-au asumat noi responsabilități în Societatea Informației în continuă schimbare; ele au nevoie de noi tipuri de statistici pentru gestionarea și promovarea acestor sarcini noi.

Calitatea statisticilor de bibliotecă

Datele corecte, fiabile și comparabile sunt esențiale pentru importanța și utilitatea statisticilor de bibliotecă. Calitatea statisticii naționale – și, în final, a celei internaționale – depinde atât de precizia și livrarea cu promptitudine a datelor de către fiecare bibliotecă în parte, cât și de întocmirea cu atenție a acestora, în scopul identificării eventualelor erori sau interpretări greșite. Pentru a face rezultatele comparabile între regiuni sau țări, trebuie utilizate aceleași definiții și aceleași metode statistice.

Bibliotecile se subordonează diferitor autorități. Cele mai multe dintre ele servesc instituții specifice (universități, entități comerciale) sau comunități. Alte instituții pot fi doar responsabile pentru misiunea, funcționarea sau reglementarea juridică a bibliotecilor din domeniul lor. Astfel, responsabilitatea de a culege datele statistice referitoare la bibliotecile subordonate acestora poate fi direcționată unor instituții și organizații care nu împărtășesc aceleași scopuri.

Deși colectarea datelor de bibliotecă începe întotdeauna în biblioteci individuale, finalizarea se constituie într-o compilație de date, la nivel regional și național. În acest context, bibliotecile trebuie să colaboreze pentru a forma rețele regionale / naționale de întocmire a statisticilor de bibliotecă, asigurând un sistem de biblioteci la nivel național care să funcționeze eficient.

Model de chestionar

Având în vedere diversitatea de instituții responsabile implicate de procesul de completare a statisticilor de bibliotecă, este importantă utilizarea unui chestionar uniform, cu date și metode standardizate.

Prin urmare, într-un proiect comun al IFLA, UNESCO și ISO s-a conceput un model de chestionar, destinat bibliotecilor publice și academice. Este vorba despre un chestionar cu 23 de întrebări, bazat pe standardul ISO pentru statistica de bibliotecă, ce are în vedere ambele tipuri de servicii de bibliotecă, atât cele tradiționale, cât și cele electronice. Testarea acestuia în America Latină și în Insulele Caraibe au dovedit fezabilitatea utilizării acestui model de chestionar, privind colectarea datelor statistice, pornindu-se de la o bază comparabilă.

Modelul de culegere a statisticii de bibliotecă însumează atât datele de intrare, cât și pe cele cu privire la rezultatele bibliotecilor, demonstrând totodată și rolul bibliotecii ca punct-cheie în furnizarea accesului la informație, ca centru de întâlnire și comunicare, ca spațiu de învățare și cercetare. Mai multe informații pot fi obținute, dacă rezultatele chestionarului sunt oferite în raport cu datele socio-demografice, colectate de către UNESCO și alte agenții internaționale, de exemplu nivelul culturii informației, educației și accesului la internet dintr-o anumită țară.

Finanțare, legislație și colaborare reciprocă

Guvernele și celelalte instituții importante în luarea deciziilor sunt încurajate să fondeze și să finanțeze corespunzător, unități specializate responsabile pentru centralizarea statisticilor naționale de bibliotecă, realizate pe baza chestionarului-model, sprijinind autoritățile locale și regionale în culegerea acestora.

Comunitatea internațională trebuie să susțină bibliotecile și serviciile de informare în procesul de colectare și comparare uniformă și corectă a statisticii referitoare la resursele și serviciile lor, sprijinind bibliotecile în procesul de promovare a culturii informației și educației.

IFLA și UNESCO sunt pregătite să sprijine dezvoltarea sistemelor pentru întocmirea statisticilor de bibliotecă la nivel național, pentru a asigura ca bibliotecile să fie conduse în mod eficient, iar contribuția lor în societatea bazată pe cunoaștere să fie recunoscută.

Pentru obținerea unor date fiabile, ar trebui să fie concepute, în cooperare internațională, module de predare pentru întocmirea statisticilor de bibliotecă. Scopul final trebuie să fie, pe de o parte, ca bibliotecile să fie gestionate eficient, utilizând statistica, iar pe de altă parte, ca datele să fie întocmite și comparate, inițial la nivel național și, în final, la scară internațională, pentru a demonstra contribuția lor la procesul de învățare și de alfabetizare, la dezvoltarea socială, culturală și economică.

Implementarea Manifestului

Factorii de decizie de la toate nivelurile și comunitatea internațională a profesioniștilor din domeniul bibliotecilor sunt invitați să facă prezentul manifest cunoscut și să pună în practică principiile și acțiunile exprimate în document.